

*rAnt*Groen

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE
WILRIJK 1
8/5124

P106235 - Driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen - oktober - november - december 2020 - jaargang 19 nr. 76

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Stanislas Marichal
Michel Geysemansstraat 21
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

Guy Borremans

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, voorzitter
en coörd. Beleidswerkgroep
03/455 22 12 - 0477/33 23 30
hugo.waeterschoot@scarlet.be
Erlend Hansen, secretaris
0472/78 20 58- erlend.hansen@skynet.be
Sofie Calcoen, penningmeester
sofie.calcoen1@gmail.com
Rolph De Ceulaer, coördinatie beheer
rdeceulaer@hotmail.com
Maurice De Neve, beheer Fort 7
maurice.deneve1@gmail.com
Rudi Leemans, beheer Groen Neerland
03/828 43 16-rudolf.leemans@telenet.be
Niels Schild, coördinator communicatie
natuurpunt.zuidrand@gmail.com
Lucy de Nave, bestuurslid
03/237 99 52-Lucy.denave@gmail.com
Nicole Boussemaere, bestuurslid
013/30 85 47
nicole.boussemaere@gmail.com
Maggy Troffaes, bestuurslid
03/827 83 60-maggy.troffaes@skynet.be
Floris Van Volsem, bestuurslid
03/455 23 05 -mariannejmm@gmail.com
Els Wynants, bestuurslid
0497/42 74 29-wynantsels@gmail.com
Stany Marichal, bestuurslid
0478/56 45 84
stanislas.marichal@telenet.be

Contact beheerde gebieden

Fort 7:
Natuur: contact.fort7@zuidrand.be
Monument: Philippe Vanhove
03/825 02 43-philippevanhove01@gmail.com

Groen Neerland:
Rudi Leemans - 03/828 43 16
Groen.Neerland@zuidrand.be

Uilenbos:
Uilenbos@zuidrand.be

Edegemse beekvallei:
Edegemse.beekvallei@zuidrand.be

Redactie rAntGroen

rAntGroenverantwoordelijke:
Guido Van Boeckel
03/455 01 27-redactie@zuidrand.be

Verdeling: Stany Marichal
contactgegevens: zie bestuursleden

Verslagen te zenden naar:
Tuur Wuyts
03/449 99 11-arthurwuyts@telenet.be

Zuidrand.waarnemingen.be:
Veerle De Saedeleer,
vee_saddler@yahoo.co.uk

Beste Natuurpunter,

Ook in de komende weken en maanden zullen bepaalde activiteiten niet kunnen/mogen doorgaan. Wij vragen hier begrip voor. Op onze website en in de maandelijkse nieuwsbrief zal je de recentste info kunnen vinden.

Anderzijds willen we jullie uitnodigen om terug met enthousiasme deel te nemen aan onze activiteiten die wel kunnen plaatsvinden, we zullen er immers voor zorgen dat ze in alle veiligheid kunnen doorgaan.

Het is een moeilijke periode geweest en we zijn er nog niet door

Vorige maal schreef ik dat we als afdeling zowat alle activiteiten hadden stilgelegd ten gevolge van de COVID-19-pandemie en ik hoopte dat er langzaam maar zeker toch een verbetering en versoepeling zou komen. Die was echter van korte duur en wanneer ik deze intro schrijf, loopt in Antwerpen juist de zachte Lockdown af.

Vanaf de zomermaanden hebben we voorzichtig en rekening houdende met alle veiligheidsvoorschriften, een beperkt aantal activiteiten kunnen laten doorgaan telkens met maximaal 10 personen (per gids) en met de ondertussen welbekende mondklappers. Op Fort 7 konden we terug een aantal wandelingen (natuur en monument) laten plaatsvinden evenals enkele excursies. Gelukkig konden we de beheerwerken op het Fort en Groen Neerland door laten gaan telkens onder veilige omstandigheden en met de steun van vele vrijwilligers, want de natuur wacht echt niet, virus of geen virus, loden hitte of niet.

Het was en blijft steeds moeilijk voor een bruisende afdeling als de onze om onze activiteiten zo te moeten inperken. Het weegt... Bovendien kunnen we ook niet inzetten op "fundraising" activiteiten zoals de opendeur of de jaarlijkse kwis, zo noodzakelijk om voldoende middelen voor het onderhoud en de afbetaling van onze recente aankopen op schema te kunnen afbetalen, want ook daar steekt Corona een stokje voor.

Vandaar onze oproep om de afdeling in deze moeilijke tijden te steunen zodat we onze natuurbehoudsbelofte kunnen (blijven) waarmaken. Corona en de hittegolf hebben immers één ding duidelijk gemaakt: er is heel veel nood aan groene ruimte en bos. Daarom **onze warme oproep om een storting te doen** op rekening BE56 2930 2120 7588 met vermelding van het projectnummer van één van onze gebieden die je wil steunen.: 7006-Fort 7, 7790-Groen Neerland, 7800-Hovense Boshoeke (Uilenbos) of 7812-Vallei Edegemse Beek. We kunnen jullie financiële steun dit jaar hard gebruiken! De overheid erkent de moeilijke financiële situatie voor vzw's en heeft daarom de **belastingvermindering** voor giften in de loop van 2020 **opgetrokken van 45 naar 60%**. Giften vanaf € 40 of meer zijn fiscaal aftrekbaar.

Anderzijds heeft Corona ons de kans gegeven om meer lokale natuur te bewonderen. Het viel me trouwens op hoe bijvoorbeeld op minder bereden wegen planten zich terug door de spleten tussen de kasseien en betonplaten wrongen en de reeën in de omgeving van het Uilenbos duidelijk frequenter de wegen overstaken, vermoedelijk beiden door het sterk gedaalde verkeer. Ook de luchtkwaliteit ging er duidelijk op vooruit maar de uitblijvende regen zorgde snel voor een herfstgevoel met vallende bladeren en verdord gras. Onze voetafdruk laat zich jaar op jaar duidelijk meer voelen meestal in negatieve maar soms ook in positieve zin.

Tot slot nog een warme oproep voor de behaag natuurlijk actie die ook dit jaar door Natuurpunt georganiseerd wordt samen met alle gemeenten en districten in de regio (zie verder in dit nummer). Het is jouw manier om mits een kleine aanplant van streekeigen groen aan bijzonder gunstige prijzen, wat meer biodiversiteit in je tuin of omgeving te brengen en tegelijkertijd wat meer koelte. We worden er allemaal beter van. Doen dus !

Hugo Waeterschoot

Lidmaatschap Natuurpunt: 30 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (BE17 2300 0442 3321 BIC:GEBABEBB) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelings tijdschrift rAntGroen.

Adreswijziging: elke adreswijziging moet rechtstreeks gemeld worden aan Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11 - 2800 Mechelen (e-mail: Vera.Baetens@natuurpunt.be) met de volgende gegevens:

lidnummer, naam, oud en nieuw adres en lid "afdeling Zuidrand Antwerpen."

Abonnement op rAntGroen: voor leden van andere afdelingen door storting van 10 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

Indien u rAntGroen enkel elektronisch wenst te ontvangen kan u dit melden bij Stany - stanislas.marichal@telenet.be

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening

BE56 2930 2120 7588 BIC: GEBABEBB van

Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen".

Omslagfoto: Bleke franjehoed

Foto's p.2:

boven: Kleine zwaan - foto: Guy Borremans

onder: Zilvermeeuw - foto: Kathy De Lange

Verzekering: ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpunctactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: de prijs is 18 of 20 euro afhankelijk van de afstand. Studenten betalen 15 of 18 euro. Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens.

Annulatie bij autobustochten: leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10 % van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25 % van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25 %.

De activiteiten gaan door onder voorbehoud van de te volgen covid-19-maatregelen. Gelieve de website en/of nieuwsbrief te consulteren.

Zondag
4.10 - 11u.

het Meerdaalwoud te Nethen

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 16.45u. ter plaatse

Het Meerdaalwoud en het aansluitende Heverleebos zijn samen goed voor zo een kleine 600 ha aaneengesloten bos. Het zijn overblijfselen van het oorspronkelijk veel grotere "Kolenwoud". De week van het bos ligt in het verschiep en (bijna) het prille begin van de herfst. We wandelen een lus vanuit het dorpje Nethen in de buurt van St. Joris –Weert, langs de zuidkant van het bos in de Dijlevallei. De zon staat al wat lager wat de landschappen prachtig doet uitkomen. En afhankelijk van het weer beginnen de bossen reeds te verkleuren. Een mooie gelegenheid dus om dit gebied van dichterbij te bekijken.

Afspraak: we hebben een speciaal tijdschema voor vandaag: om 11 u. vertrekken we aan de Bist te Wilrijk. We rijden naar St. Joris-Weert waar we in café "In de Rapte" onze picknick verorberen om nadien een mooie namiddagwandeling te maken. Einde rond 16.45 u. ter plaatse.

Meebrengen: picknick (drank in het café te verbruiken), goede stapschoenen, loepje, paddenstoelengids.

Leiding: Hugo Waeterschoot - 0477/33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zaterdag
10.10 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Een wandeling door Fort 7 is niet alleen doorheen een prachtig natuurgebied, maar ook door de tijd.

160 jaar geleden werd het gebouwd ter verdediging van het laatste stuk Belgisch grondgebied dat moest kunnen standhouden tegen een agressieve vijand in een dreigende oorlog. Dat die er nooit gekomen is, was misschien wel mee te danken aan dit fort. 50 jaar later was het gemoderniseerd, en stond in de aanloop naar de Grote Oorlog wel niet langer in de eerste linie, maar nog altijd paraat. Na nog eens dertig jaar werd het eens te meer uitgebreid en aangepast, deze keer door de Duitse bezetter die er een heel bijzondere functie aan gaf.

Van al die periodes, en die ertussen en erna, is het fort zijn eigen unieke getuige.

Deelname is gratis, maar het aantal plaatsen is beperkt, en kan veranderen in functie van de maatregelen inzake Covid-19. Voor de meest actuele informatie en voor inschrijving, bezoek altijd de website van Natuurpunt of van Natuurpunt Zuidrand.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zondag
11.10 - 7.45u.

Oostkustpolders: trekvogels & eerste wintergasten

Afspraak: 't Spant, Wilrijk

Einde: 18.30u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht !

Als het goed zit, vliegt in deze periode van het jaar een ganse schare aan vogels zuidwaarts naar hun overwinteringsgebieden. De kust gebruiken ze daarbij dankbaar als richtsnoer voor hun risicovolle tocht.

De polders, wadden, bosjes en kreken vormen eveneens een welkome rust- en "bijtank"-plaats om aan te sterken vooraleer de reis verder te zetten. Ook arriveren stilaan de eerste wintergasten als ganzen en eenden uit het noorden. We hopen daarom vandaag een zo gevarieerd mogelijk aanbod aan vogels te aanschouwen. Dit zullen we doen door verschillende types van habitat te bezoeken. Mogelijkheden hierbij zijn o.m. de Spuikom van Oostende, de bosjes van de Haag van Heist, de Baai van Heist en uiteraard ook de polders, waarvan de bekendste in Uitkerke en omstreken.

Afspraak: om 7.45 u. aan 't Spant, Boomsesteenweg 333, Wilrijk. Einde om 18.30 u.

Meebrengen: vogelkijker en telescoop, vogelgids, fototoestel, aangepaste kledij, picknick

Begeleiders: Wim Roelant - 0477/34 07 21

Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

Inschrijven nodig via mail naar ardea@hobokensepolder.be voor 9/10

Corona-modus: wordt kort vooraf bekend gemaakt op de blog.

Zondag
11.10 - 10 u. - 15 u.

**Kindernatuurzoektocht
in het Uilenbos**

**Afspraak: Lintsesteenweg te
Hove**

Vandaag, gedurende de week van het bos, willen we je zelf het Uilenbos laten ontdekken. Het Uilenbos te Hove ligt er nog steeds vrij ongestoord bij. Je kan er statige eiken en beuken bewonderen maar ook vochtige broekbossen. Door deze afwisseling komt er heel wat biodiversiteit voor, denk maar aan voorjaarsplanten, reeën, Hazelwormen, spechten... en heel wat meer.

Maar vandaag kunnen jullie dit zelf bewonderen aan de hand van een zoektocht die we speciaal hebben uitgestippeld voor jullie. We vertellen je heel wat weetjes en laten je zelf veel ontdekken. Je kan vertrekken wanneer je wil tussen 10 u. 's morgens tot 15 u. 's namiddags langs de kant van de Lintsesteenweg. Je krijgt dan een speurtocht mee die we op het einde samen met je bekijken op onze grootse Uilenbosbank. De speurtocht is uitgewerkt voor kinderen tussen 6 en 12 jaar... maar wees gerust, volwassenen kunnen hem ook uitlopen hoor. Reken op minstens 1,5 u. voor de wandeling.

Afspraak: toegang aan de Lintsesteenweg.

Meebrengen: je verrekijker, indien de gelukkige bezitter. Voor de wandeling volstaat stevig wandelschoeisel tenzij bij hevige regenval de dagen ervoor. Dan zijn laarzen echt wel noodzakelijk.

Leiding: Hugo Waeterschoot - 0477/33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zondag
25.10 - 7 u.

Zeetrekten in Westkapelle
*Jagers, Pijlstormvogels en
Franjepoten in het vizier?*

Afspraak: 't Spant, Wilrijk

Einde: 18.30u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht !

Tochten voor zeetrekten, het is altijd een beetje een gok. Zal het weer, en vooral de wind, goed zitten? Hopen op een stevige noordwester, liefst met niet te veel regen. Wat zijn die vogelkijkers toch kieskeurig! En ook een beetje gek! Wie hoopt er nu op 7 of meer Beaufort wanneer je ergens in een uithoek van Zeeland een zeedijk beklimt? En gaat daar dan ook nog een paar uurtjes over zee staan turen?

Inderdaad, dat is het ideale scenario voor wie graag eens zeevogels in de kijker heeft. Een krachtige (noord) westen wind blaast immers deze anders heel moeilijk waar te nemen soorten tegen de kust aan. Wees gerust, mocht het weer minder gunstig zijn, dan valt er in Zeeland nog heel wat ander moois te bespeuren. Vlakbij Westkapelle liggen enkele hele leuke natuurgebieden om steltlopers, eenden, ganzen en ander leuks te bekijken. Soms is het zelfs aangewezen de bosjes in de buurt nader te bekijken op zoek naar zangvogels waartussen al eens een Bladkoning, Kleine vliegenvanger of andere zeldzaamheid kan zitten. Maar uiteraard rekenen we er stiekem op vanop de dijk enkele Jan-van-genten, jagers, (pijl)stormvogels, zeekoeten of -eenden, franjepoten of misschien zelfs over de golven dartelende stormvogeltjes te kunnen zien vandaag.

Afspraak: om 7 u. aan 't Spant, Boomsesteenweg 333, Wilrijk. Einde om 18.30 u.

Meebrengen: vogelkijker en telescoop, vogelgids, fototoestel, aangepaste kledij, picknick

Begeleiders: Wim Roelant - 0477/34 07 21

Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

Inschrijven is nodig via ardea@hobokensepolder.be voor 23/10.

Corona-modus: wordt kort vooraf meegedeeld via de blog

Hazenpootje Elzenvlag

Zondag
25.10 - 13.30u.

Paddenstoelenwandeling
Schildehof - De Pont

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 16.30u. ter plaatse

Door de eeuwen heen heeft er rond paddenstoelen een magische en geheimzinnige sfeer gehangen. Zelfs nu nog worden een heleboel fabeltjes verteld omtrent giftigheid, groeiplaatsen, plukken, enz. Tijdens deze wandeling gaan we niet alleen enkele soorten bekijken, maar ook eetbare en giftige soorten behandelen. Is paddenstoelen plukken schadelijk en de oorzaak van de achteruitgang van de soort? Waarvoor worden en werden ze gebruikt? Het wordt een boeiende reis door de mysterieuze paddenstoelenwereld. Het gemeentelijk domein Schildehof beslaat ongeveer 42 ha. Het oostelijk deel (De Pont, ongeveer 10 ha) is een natuurreservaat, terwijl de rest een natuurpark is. Vanaf 1971 werd het domein opengesteld voor het publiek. De meeste initiatieven (Dodoenstuin, vlinderpark, bijenhal) kwamen meestal van vrijwilligers.

Afspraak: we vertrekken met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 13.30 uur (kostendelend vervoer) en eindigen om 16.30 uur ter plaatse. Wie rechtstreeks naar daar wil gaan wordt om 14.00 uur verwacht op de parking aan de Orangerie, De Pont, Schilde.

Mee te brengen: veldgidsen, fototoestel, loepje, stevig schoeisel.

Leiding/gids: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (GSM enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zondag
25.10 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 10 oktober.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zaterdag
7.11 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 10 oktober.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zaterdag
7.11 - 8u.

Doelpolder

Afspraak: 't Spant, Wilrijk

Einde: 18u. ter plaatse

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht

Vandaag bezoeken we de polders van Doel en omgeving waar waardevolle natuur hand in hand gaat met de dagelijkse bedreiging van de havenuitbreiding. Al speurend door het landschap krijgen we de impact van de uitbreiding van de haven te zien en vernemen we hoe het uitzicht de komende jaren nog zal veranderen (<https://www.sigmaplan.be/nl/projecten/hedwige-prosperproject/deelprojecten/doelpolder/>).

's Morgens bezoeken we een aantal natuurgebieden met de wagen: Drijdijk, Putten West, Putten Weiden. In deze periode strijken er steltlopers, eenden en ganzen neer om er voedsel te zoeken. Krijgen we nog eens de zeldzame Smient te zien? We kijken alvast uit naar enkele steltlopers zoals Bontbekplevieren, Bonte strandlopers, Kemphaan, Zwarte ruiters... Daarna rijden we nog langs Prosperpolder-Zuid en de kijkhut van het Verdronken Land van Saeftinghe waar we op zoek gaan naar bruine en Blauwe kiekendieven. Wie weet krijgen we ook de Ruigpootbuisard te zien.

In de namiddag neemt Katrien ons mee op sleeptouw langs één van haar vele omzwervingen. We wandelen op een rustig tempo een 4-tal km rond Doelpolder-Noord die ook langs de Schelde gaat. Onderweg houden we regelmatig halt en besteden we voldoende aandacht aan de aanwezige vogels.

Naar goede gewoonte hebben we een plek gevonden waar we ons zelfgemaakt lunchpakket kunnen opeten: het PolderMAS, waar er ook soep wordt geserveerd.

Kom je ook mee genieten?

Inschrijven is verplicht via ardea@hobokensepolder.be

Afspraak: om 8 u. onder het viaduct aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 in Wilrijk. Einde omstreeks 18 u.

Meebrengen: vogelkijker en telescoop, vogelgids, fototoestel, aangepaste kledij, picknick.

Gids: Katrien Doggen

Begeleiding: Joris Van Reusel - 0486/83 62 34 & Kathy De Lange - 0478/31 49 08

Corona-modus: we respecteren de maatregelen die op dat moment van kracht zijn.

Zondag
8.11 - 14u.

Paddenstoelenwandeling

Fort 7, Wilrijk

Einde: 16.30u. ter plaatse

Door de eeuwen heen heeft er rond paddenstoelen een magische en geheimzinnige sfeer gehangen. Zelfs nu nog worden er een heleboel fabeltjes verteld omtrent giftigheid, groeiplaatsen, plukken enz.

Tijdens deze wandeling gaan we niet alleen enkele soorten bekijken, maar ook eetbare en giftige soorten behandelen. Is paddenstoelen plukken schadelijk en oorzaak voor de achteruitgang van de soort?

Waarvoor werden en worden nog steeds Berkenzwam, Vliegenzwam, Inktzwam, Echte tonderzwam, Grote stinkzwam enz. gebruikt? Het wordt een boeiende reis door de mysterieuze paddenstoelenwereld.

Afspraak: 14.00 u. aan de ingang van Fort 7 Legerstraat 40 (schuin tegenover nr. 75) te 2610 Wilrijk Antwerpen. Let op het spandoek van Natuurpunt aan de ingang. Einde van de wandeling is voorzien rond 16.30 u.

Mee te brengen: stevig schoeisel, eventueel regenkledij, fototoestel en loepje

Leiding/gids: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (GSM enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zaterdag
14.11 - 16.30u.

Slaapplaatsstelling
Halsbandparkieten

Afspraak: Kielpark
St-Bernardsesteenweg,
Antwerpen-Kiel

Einde: 18.30u.

ARDEA organisatie

Aanmelden verplicht

Halsbandparkieten zijn voor de ene een welkome exotische verschijning in onze parken en tuinen en voor andere een krijgsende vervelende vogel die onze inheemse avifauna bedreigt.

Wie had ooit kunnen denken dat de toen in 1974 vrijgelaten Halsbandparkieten uit het Melipark in Brussel zo snel in aantal zouden toenemen. Het gebrek aan natuurlijke vijanden en de zachte winters speelden in de kaart van deze fruit- en zaad etende vogels. Maar ook met hun imposante verschijning (bek) en het leven in luidruchtige groepjes maakt dat zij stand kunnen houden en territoria kunnen opeisen ten nadele van onze inheemse zaadeters en holenbroeders zoals spechten, Boomklevers en Kauwen.

Om de impact van deze snel oprukkende vogels op ons milieu beter te kunnen inschatten zijn er momenteel verschillende studies bezig. Hiervoor is het belangrijk om hun aantallen, verspreiding en aangroei goed in kaart te brengen. Dit gaat het beste door hun gekende slaapplaatsen te monitoren, en nieuwe slaapplaatsen op te sporen.

Alle info over nieuwe slaapplaatsen is welkom via mail: ardea@hobokensepolder.be

Op vraag van Natuurpunt Studie heeft ARDEA zich geëngageerd om mee te werken om de grootte van de Halsbandparkieten populatie in kaart te brengen. Een van de gekende slaapplaatsen in onze regio is het Kielpark. Door 2x per jaar op deze slaapplaats een telling uit te voeren, één in het begin van het jaar en de andere op het einde van het jaar, krijgen we toch een beter beeld over het broedsucces van deze exoten. Op zaterdag 14 november 2020 organiseert ARDEA een slaapplaatsstelling in het Kielpark waar we al enkele jaren de Halsbandparkietslaapplaats monitoren met steeds toenemende aantallen. Iedereen is welkom om die avond mee te tellen. En misschien krijg je ook andere kleurvarianten te zien zoals de Blauwe en of Gele halsbandparkiet die we bij vorige tellingen hebben kunnen waarnemen. Of wie weet krijgen we wel een Alexanderparkiet en/of een Monniksparkiet te zien.

Afspraak: om 16.30 u. aan de hoofdingang van het Kielpark, St-Bernardsesteenweg, Antwerpen-Kiel (tegenover de kerk). Aanmelden voor 5 november via mail naar ardea@hobokensepolder.be of telefonisch bij Walter, want in geval van slecht weer wordt deze telling verplaatst naar een ander moment.

Meebrengen: wandelschoenen en verrekijker.

Gids/leiding: Walter De Weger - 0495/23 77 10

Halsbandparkiet Kempshaan

Zondag
22.11 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 10 oktober.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Dinsdag
24.11 - 20u.

Lezing meeuwenonderzoek
door dr. Eric Stienen (INBO)

Afspraak: cc Moretus,
Berkenrodelei 36, Hoboken

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht

In Noorwegen viert men feest als de meeuwen weer terug zijn uit hun overwinteringsgebieden. Het begin van de lente kondigt zich immers aan. Bij ons zijn veel mensen ze liever kwijt dan rijk. Meeuwen zorgen voor overlast en schade, vallen mensen aan en bevuilen onze stedelijke omgeving.

Meeuwen laten niemand koud, maar slechts weinigen kennen ze echt goed. Daarom richtte Ardea in 2019 een (succesrijke) meeuwencursus in, vooral gericht op determinatie. In het zog daarvan bieden we nu een lezing van Vlaanderens meeuwenspecialist Eric Stienen aan. Opnieuw een kans om je meeuwenkennis aan te scherpen!

Dr. Eric Stienen is als coördinator Zeevogelteam verbonden aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) waar hij verantwoordelijk is voor het onderzoek naar zeevogels en andere vogels die graag langs onze kust vertoeven. Broedende zeevogels zijn Erics specialiteit. Al bijna dertig jaar volgt hij het wel en wee van tot de verbeelding sprekende kustbroedvogels zoals de Visdief en de Grote stern. Zowel op de meest prachtige onbewoonde eilanden als in drukke havengebieden zoals in Zeebrugge. Ook minder charismatische soorten als meeuwen boeien hem mateloos. Eric onderzoekt hun trekgedrag, de hofma-

kerij, het opvoeden van hun kroost en de interactie met de mens en komt tot verrassende inzichten. Door onze meeuwen te volgen met innovatieve GPS-zenders kon hun gedrag in detail worden vastgelegd. Op basis van dit onderzoek zal Dr. Stienen uit de doeken doen waarom de grote meeuwen zo dicht bij de mensen leven en geeft hij u een kijkje in de wondere wereld van de meeuw. Verwacht u aan boeiende meeuwenverhalen en een geheel nieuwe kijk op het leven van de meeuwen!

Als extraatje presenteren we een verslagje over de jaarlijkse meeuwenlaaplaatsstelling (dd 1 februari 2020) in de Schelderegio, met o.a. René Maes (Natuurpunt Waasland). Ook dat is een boeiend meeuwenverhaal!

Afspraak: cc Moretus te Hoboken om 20 u. Het aantal plaatsen is beperkt door de coronamaatregelen. Inschrijven is verplicht via mail aan ardea@hobokensepolder.be. De inkom bedraagt € 5. Betaling via overschrijving op rek. nr BE81 5230 8065 0424. Deelnemers aan de cursus Meeuwzucht van 2019 genieten van een wild card!

Info & coördinatie: Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

Zondag
6.12 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 10 oktober.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zondag
13.12 - 8u.

Vriezeganzen in de polders

Afspraak: 't Spant
Boomsesteenweg 333, Wilrijk

Einde: 18.15 u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht

Elk jaar weer komen tienduizenden ganzen overwinteren in de polders van West-, Oost- en Zeeuws-Vlaanderen. Wat hen drijft en hoe de aantallen evolueren blijft heel wat vogelliefhebbers boeien. Vandaag bezoeken we enkele traditionele pleisterplaatsen; welke precies hangt af van de voorbereiding en de recente waarnemingen. Hoewel we focussen op ganzen zullen we natuurlijk ook oog hebben voor andere wintergasten.

Een regio die zeker aan bod komt is Klemskerke-Vlissegem, waar we op zoek gaan naar de Kleine rietganzen. Voor deze soort zijn de Oostkustpolders de overwinteringsplek bij uitstek in Vlaanderen. Rond midden december bereiken ze er hun maximale aantal; vaak volgt reeds begin januari een snelle terugtrek richting Denemarken. Dankzij de reeds langlopende tellingen en het aflezen van nekringen is heel wat informatie beschikbaar over hun trekbewegingen en populatiedynamiek.

Verder doorkruisen we een selectie van de vele vogelrijke polders in het Meetjeslandse krekengebied en/of Zeeuws-Vlaanderen. Hier maken we kans op Toendrarietganzen en Kleine of Wilde zwanen, naast de meer algemene ganzensoorten. Als de weergoden ons goed gezind zijn voorzien we tussendoor mogelijk ook een korte wandeling. Naar gewoonte zoeken we voor de middagpauze een gezellig café waar we ons lunchpakket mogen aanspreken.

Kom meegenieten van de vriezeganzen en hun leefwereld – zowel voor beginnende als ervaren vogelkijkers hebben we een dag vol leuke waarnemingen in petto !

Afspraak: vertrek om 8.00 u. onder het viaduct aan 't Spant, Boomsesteenweg 333 te Wilrijk; einde omstreeks 18.15 u.

Mee te brengen: verrekijker en telescoop, ev. vogelgids en fototoestel, aangepaste kledij, lunchpakket (drank is 's middags ter plaatse verkrijgbaar).

Begeleiding: Rudy Van Cleuvenbergen - 03/ 464 05 57 ('s avonds) - rudy.vancleuvenbergen@skynet.be
Wim Roelant - 0477/340721 - roelantwim@gmail.com
Joris Van Reusel - 0486/836234 - ardea@jupiter24.be

Corona-modus: aanmelden vooraf via mail naar ardea@hobokensepolder.be is verplicht; deelnemers vanaf 12 jaar brengen hun eigen mondmasker mee; voor de overige richtlijnen voor deelnemers verwijzen we naar de Natuurpunt-website (www.natuurpunt.be).

Zondag
20.12 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 10 oktober.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Maandag
21.12 - 19u.

Winterzonnewende

Fort 7, Wilrijk

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: ? u.

Inschrijven verplicht

Zoals al jaren bij Natuurpunt Zuidrand Antwerpen de traditie is, is het feest met de winterzonnewende.

We starten met een winterwandeling in ons reservaat van ongeveer een uur. Hiervoor kun je best een lichtje of een lantaartje meebrengen.

Als we terugkomen brandt er een lekker warm houtvuur en kun je kiezen uit diverse hartverwarmende jenever met hapjes tussendoor.

De putjes in onze maag worden tenslotte gevuld met chili con carne of, voor de vegetariërs, een groentepotje. Gelieve dit bij de inschrijving te vermelden als je dit laatste verkiest.

Vermits er elk jaar een grote opkomst is, is inschrijven bij voorbaat noodzakelijk.

Inschrijven: voor 18 december bij Lucy. Vermeld eventueel of je vegetarisch eet.

Afspraak: de wandeling vertrekt om 19.00 uur stipt aan de 'IJsvoegel' op Fort 7, Legerstraat 40 te Wilrijk (schuin tegenover nr. 75).

Mee te brengen: eventueel een lichtje of lantaarn, fototoestel, gepast schoeisel en warme kledij.

Kosten: (ter plaatse aan de leiding te betalen) € 13,00 voor drank, eten en hapjes.

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (GSM enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zaterdag
2.01 - 14.15u.

Fort 7, Wilrijk

Nieuwjaarswandeling

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: ? u.

Inschrijven verplicht

Het was me het jaartje in 2020 !

Hopelijk wordt 2021 beter en om dat met Natuurpunt goed in te zetten houden we onze traditionele Nieuwjaarswandeling op het reservaat. Nadien kan er nog nagepraat worden in ons lokaal De IJsvoegel met een glaasje wijn, een kop koffie of thee of met een pittige Gageleer.

Afspraak: om 14.15 u. aan de 'IJsvoegel' op Fort 7, Legerstraat 40 te Wilrijk.

Mee te brengen: aangepaste kleding, stevige wandelschoenen of laarzen bij regenweer en eventueel een verrekijker.

Opgelet: gelieve U minstens 4 dagen vooraf in te schrijven via telefoon of mail lucy.denave@gmail.com.

Gidsen: de fortgidsen

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52 - 0485/71 73 48 (GSM enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zondag
3.01 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 10 oktober.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zaterdag
16.01 - 10u. & 13u.

Natuurwerkdag Uilenbos

Afspraak: Boshoeckstraat 99

Einde: 17.00u. ter plaatse

Vandaag rollen we de mouwen op en gaan we beheerwerken uitvoeren in het Uilenbos. Het resultaat van de beheerwerken van vorig jaar was meteen te zien aan de beter opgeschoten voorjaarsbloeiërs ! Het broekbos in het gedeelte van de beekvallei dient uitgedund om voorjaarsflora voldoende kansen te geven.... Maar dit is wel een intensieve taak! Gelukkig konden we vorig jaar rekenen op heel wat medewerkers wat een hele fijne sfeer creëerde.

De werken van vandaag bestaan dus voornamelijk uit het verwijderen van overvloedige opgroei van esdoorn, els en populier. We verwerken het omgezaagde hout en stapelen het gepast. Jong en oud zijn meer dan welkom !

We werken vandaag in 2 shiften: van 10 u. tot 12 u. en van 13 u. tot 15 u. Je bent vrij om één of beide shiften mee te werken.

Afspraak: toegang Boshoeckstraat 99 aan het einde van de dreef of volg het blauwe pad tot je ons tegenkomt.

Meebrengen: zorg voor goede werkhandschoenen en beschermend schoeisel en een picknick wanneer je de 2 sessies mee doet. We zorgen voor soep.

Bij echt slecht weer gaat enkel de voormiddag sessie door.

Leiding: Rolph De Ceulaer - rdeceulaer@hotmail.com

Hugo Waeterschoot - hugo.waeterschoot@scarlet.be - 0477/33 23 30

Zaterdag
16.01 - 14u.

Fort 7, Wilrijk

Historische rondleiding

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Zie aankondiging 10 oktober.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: Philippe Vanhove - 0477/63 67 74

Zaterdag
16.01 - 20u.

Winteravond: natuur op het Schoonselhof

Afspraak: Districtshuis, Bist, Wilrijk

Einde: 22.15u. ter plaatse

Het Schoonselhof, een machtige begraafplaats gelegen naast Fort 7 en de Hollebeek, vormt een belangrijke en grote groene plek. Vandaar dat Natuurpunt echt wel enthousiast was toen de Stad Antwerpen 2 jaar geleden aangaf het beheer van de groenperken waar het kan op een veel natuurlijkere manier te willen beheren. Samen met Natuurpunt werden er afspraken gemaakt en de stad heeft deze meteen in de praktijk omgezet: een ander maaibeheer, een beter beheer van een aantal beken en zelfs schapen voeren nu een deel van het beheer uit. Jaarlijks evalueren we samen het beheer en de plantenwerkgroep startte het afgelopen jaar een inventarisatie om de effecten van het nieuwe beheerplan objectiever te meten. De eerste resultaten zijn zeker veelbelovend en we hopen allen op nog meer natuurlijk.

Vanavond geven Wim Mertens en Toon Verbruggen van onze buurafdeling en hopelijk ook enkele medewerkers van de stad een toelichting over het nieuwe beheerplan en de eerste resultaten. Vast een erg interessante avond met heel wat interessante leerlessen voor beheer!

Maar.... door de Covid situatie kunnen we voorlopig geen bevestiging krijgen vanwege de zaal waar de avond zou doorgaan. Schrijf deze datum dus maar al zeker op en hou het volgende tijdschriftnummer in het oog. Op de websites van beide afdelingen kan je ook steeds de meest recente status vinden (<https://zuidrand.be/new/>). Er wordt een kleine kostendekkende vergoeding van € 2 gevraagd voor deze avond.

Leiding: Hugo Waeterschoot - hugo.waeterschoot@scarlet.be - 0477/33 23 30

Tuur Wuyts - arthurwuyts@telenet.be

Zondag
24.01 - 8u.

Jenevertocht 2.0

Afspraak: De Vroente
Putsesteenweg 129, Kalmthout

Einde: 17 u.

ARDEA organisatie

Inschrijven verplicht

Naar goede gewoonte trekken we er begin januari op uit om in een winters landschap naar vogels te speuren en samen het nieuwe jaar te vieren met een feestelijke borrel. Iedereen is daarbij van harte welkom!

Onder het motto 'dichtbij is ook mooi' (her-)ontdekken we the good old Kalmthoutse heide, het prachtige natuurgebied met zijn schilderachtige vennen, dennenbossen, stuifduinen en vooral een heerlijke stilte en rust. Het natuurgebied maakt ondertussen deel uit van het Grenspark dat aan de Nederlandse zijde het Nationaal park De Zoom omvat. Het is een vogelrijk gebied. Alle bij ons voorkomende spechten komen er voor, de Nachtzwaluw doet het er goed en de Oehoe en de Grauwe klauwier kwamen er in 2020 tot broeden. Ook in de winter is het een interessant gebied voor heel wat vogels. Kruisbekken, Waterpiepers, Klapetekster, Raaf en Zeearend zijn er regelmatige wintergasten. Met goed speurwerk en een beetje geluk maken we zeker kans op enkele mooie waarnemingen.

Het dagprogramma is flexibel en biedt iedereen de kans om deel te nemen naar eigen wensen of vermogen: een voormiddag, een namiddag, een hele dag of enkel een feestelijk borrelmoment.... De uitvalsbasis is het bezoekerscentrum De Vroente.

Deel 1: 8.00 – 13.00 u – vertrek en aankomst aan De Vroente.

Vroege ochtend vogelexcursie met lokale gids Joris Pinseel. We maken een rustige wandeling en gaan op zoek naar de wintergasten.

Deel 2: 13.00 – 14.30 u – in en om De Vroente

In en om De Vroente kunnen we ons opwarmen en maken we onze picknick extra gezellig met een feestelijke nieuwjaarsborrel, met een jeneverbuffetje aangeboden door Ardea en een 'borrelpraatje' door een boeiende gast (bijv. een korte informatieve voordracht over vogels en/of de actuele ontwikkelingen van het Grenspark).

Deel 3: 14.30 – 17.00 u – vertrek aan De Vroente

Namiddagwandeling, al dan niet met een gids (ANB-boswachter) of vrije wandeling over één van de vele bewegwijzerde wandelpaden die vertrekken aan de Vroente. Het bezoekerscentrum is op zich de moeite van een bezoekje waard. Er zijn paden die erg toegankelijk zijn voor rolstoelen en kinderwagens en vlakbij is ook het Bijenteeltmuseum. Voel je dus vrij om nog wat mee te speuren naar vogels, de rust op te zoeken of je eigen ding te doen. (meer info via <https://grensparkkalmthoutseheide.com/toegangspoort-de-vroente>) Als deelnemer kan je één, twee of alle drie onderdelen meedoen, al naargelang je tijd, goesting, fysiek of bioritme het toelaat. Zo maakt iedereen er een fijne dag 'op maat' van. Je dient dit wel bij inschrijving te vermelden, alsook het aantal personen.

Inschrijven op voorhand is nodig, via mail aan ardea@hobokensepolder.be. Vermeld duidelijk de dagdelen waaraan je wenst deel te nemen + het aantal personen. Een kleine bijdrage is welkom, voor de gids en het gebruik van De Vroente (5 euro p.p., te betalen bij aankomst – kinderen gratis).

Wie zich tijdig inschrijft ontvangt kort voordien nog een mail met iets meer informatie over de wandelingen, de gids, de spreker en de eventuele mogelijkheid om in De Vroente warme dranken te nuttigen.... (Bij het ter perse gaan was dit nog niet duidelijk).

Afspraak: de verplaatsing naar De Vroente is zelf te organiseren. Er is een ruime parking, en het bezoekerscentrum is vlot bereikbaar met de trein (station Heide ligt op 1,6 km).

Meebrengen: vogelkijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, aangepaste kledij en schoeisel, picknick...

Begeleiding: Joris Van Reusel, Walter De Weger, Marc Hofman e.a.

Gids: Joris Pinseel, Wouter Vanwesenbeeck, Lucas Bergmans (o.v.)

Klapetekster

Foto: De weger walter

Zaterdag 26 september tot 7 november 2020

Herfsttrektellingen op de Scheldedijk Hobokense Polder

Zoals ieder jaar begint de jaarlijkse migratie van de vogels in September. Onze zomergasten verlaten dan onze contreien om te gaan overwinteren in het warme zuiden. Hun plaats wordt dan door de wintergasten ingenomen die vanuit het hoge noorden naar hier afzakken om te genieten van de zachtere winters. Op verschillende trektelposten wordt deze vogeltrek van zangvogels, waadvogels, eenden en niet te vergeten roofvogels, geobserveerd en in kaart gebracht door de tellers. De vogelwerkgroep ARDEA organiseert voor de 15e keer deze herfsttrektellingen op de Scheldedijk in de Hobokense Polder. Zoals ieder jaar kunnen we toch enkele zeldzame vogels de revue zien passeren. Denk maar aan de groepen Kraanvogels, Ooievaars, Kramsvogels, Koperwieken en wie weet Beflijsters. Naargelang de windrichting verschijnen ook minder voorkomende roofvogels zoals Visarend, Rode en Zwarte wouw soms ten tonele. De waarnemingen in de lucht worden af en toe afgewisseld door een zeehond die in de Schelde even langs de dijk komt zwemmen, en wie weet komt er nog eens een Bever zijn opwachting maken.

Al de verzamelde gegevens van de trektelposten samen geven de beleidsmakers en wetenschappers een duidelijker beeld van hoe het gesteld is met ons milieu.

We beginnen dit jaar op zaterdag 26 september om 7.30 u. met de dagelijkse trektellingen tot 7 november. Hou wel het blog van ARDEA in het oog want bij slecht weer gaat de trektelling niet door. Op 3 en 18 Oktober zijn er eveneens trektellingen in het kader van Eurobirdwatch. Iedereen, kenners, beginners en geïnteresseerden zijn steeds van harte welkom. Tijdens deze dagen komen we dikwijls ogen te kort.

Foto: De Weger Walter

Het zou wel eens kunnen zijn dat door 2 bouwprojecten in de directe nabijheid van de Hobokense polder onze trektelpost een grote negatieve impact zal ondervinden. Het gaat ten eerste over de inplant van 2 grote windmolens die recht tegenover onze trektelpost op de Scheldedijk van Burcht zouden komen. ENGIE heeft hierover de bevolking van Burcht zelfs al geïnformeerd. Zie bijgevoegde link: <https://corporate.engie.be/nl/energy/wind/zwijndrecht-burcht>.

De tweede bedreiging komt van de bouw van een maritieme campus MCA op de voormalige site van BP, naast/op de Scheldedijk. Met o.a. 6 buildings van +50 m hoogte is dit een "Atlantic Wall" op enkele honderden meters van de Trektelpost! Voor meer info zie bijgevoegde link: <https://www.hobokensepolder.be/Groenpoort/index.html>

Info: Maarten Mortier - mmortar@hotmail.com - 0496/86 98 44
Walter De Weger - deweger.walter@skynet.be - 0495/23 77 10

Blog Ardea: <https://ardea.hobokensepolder.be/#home>

De Ardea-activiteitscurve bereikte deze zomer een historisch dieptepunt. Na een piek in januari en februari werd vanaf maart een sterke daling vastgesteld. Maar liefst 11 leuke en boeiende vogelactiviteiten werden noodgedwongen afgelast. Toch viel er in de lente (april-juni) nog een aanzienlijke activiteit te noteren, door individuele tel- en onderzoeksdaten van onze kernleden (o.a. de Atlas-broedvogeltellingen). Eind juni werd een lichte heropflakking genoteerd: een excursie naar de Markvallei bracht 20 personen op de been en de Gierzwaluwtocht te Morsel (met ca 25 personen) wist toch ook weer wat volk te besmetten met het vogelstudievirus. Net toen het allemaal weer wat soepeler werd en we uitkeken naar een nieuw hoogtepunt in augustus (ringsessie, steltloperstocht, nestkasten timmeren), sloeg een nieuwe golf van afgelastingen, opschortingen, uitstel en verboden toe zodat de licht stijgende lijn weer werd geflattend en tot het absolute nulpunt zakte. De hele Antwerpse regio sloeg donkerrood uit toen uit de cijfers bleek dat er gedurende de hele zomervakantie nergens vrolijke kakigroene Ardea-vogelactiviteit werd geteld. In die periode hielden we ons schuil in onze tuin, maar ook in goed gecamoufleerde fototentjes wat mogelijk onder de radar bleef van de birdwatcher-tracker. Ook werd de avondklok hier en daar wel eens geschonden, toen schemerobservaties van Kwartelkoningen te lang uitliepen en enkelen onder ons noodgedwongen de nacht dienden door te brengen in het bos. Wat dan weer tot een opflakking van het aantal waargenomen nachtvinders leidde. De cijfers voor onze sector zijn dus zeker met een korrel zout te nemen.

Het was dus jammer genoeg maar niet geheel onverwacht niet zo verrassend dat onze verrassingstocht begin september met zo'n 13 deelnemers weer even voor paniek zorgde bij de vogeltellers. Deze forse stijging kondigde een nieuwe golf van fijne activiteiten in het najaar aan. De Bonte vliegenvanger-timmerdag werd al op 19 september "gerecupereerd" met als resultaat 30 kasten die coronaproof huisvesting zullen verschaffen aan gegadigden. De infoavond over het internationaal watervogelonderzoek met Ludo Benoy vond in uitgesteld relais plaats op 22 september, en gaf een gezonde injectie aan onze raad van deskundige watervogeltellers. Eind september startte de trektelpost in Hoboken weer op, waar de lange Scheldedijk in theorie plaats biedt aan zo'n 1466 trekvogeltellers mét inachtnaam van de afstandsregels. Allen daarheen dus!

Wat die trektelpost, én de tienduizenden trekvogels die jaarlijks van de Schelde en de Hobokense Polder gebruik maken tijdens hun reis van en naar oranje of rode reisbestemmingen meer dan ernstige hinder dreigen te hebben van een mogelijk mega-hoogbouwcomplex, een soort Atlantic Wall aan de noordzijde van de Hobokense Polder, is nu eens niet het gevolg van dat akelig virusje. Projectontwikkelaar Reslea ontvouwt

er in opdracht van de Compagnie Maritime Belge een zogenaamde Maritieme Campus. Het is een draak van een project met veel kantoren, bedrijvigheid en feestelijkheden die niet enkel de trek- en broedvogels bruskeert, maar ook nefast is voor de vleermuizen, het landschap, en de hele Scheldebiotoop. Natuurpunt Hobokense Polder, daarbij ondersteund door Ardea, startte deze zomer het weerwerk en zet met het ambitieuze project Groenpoort sterk in op natuurherstel en de creatie van een nieuw wetland. Goed voor de water- en rietvogels. Wie daar meer over wil weten of de Groenpoort nieuwsbrief wil ontvangen, klikt even door naar de site van Hobokense Polder. En alsof die architecturale kolossen van glas en beton nog niet erg genoeg zouden zijn, plant Engie pal op de Scheldedijk in Burcht ook nog eens twee gigantische windmolens. Nóg een hinderlijke infrastructuur voor alles wat vliegt. Ardea volgt de zaak mee op en zal bezwaar indienen. De 13-jarige databank van de trektelpost Hobokense Polder (TTP Hp) is daarvoor een belangrijke bron voor wetenschappelijke argumentatie. Zolang zogenaamde 'groene energie' het ecosysteem of de lokale natuurwaarden schaadt, dient elke investering daarin kritisch bekeken te worden.

Om al dat nakend leed voor de trek langsheen de Schelde én het belang van volgehouden onderzoek op de TTP Hp nog eens duidelijk te maken, wil Ardea deze herfst de trektelpost wat meer in de schijnwerpers zetten.

En de oranje knipperlichten ontsteken. Tijdens de Europese teldagen (Eurobirdwatch 1 op zaterdag 3 oktober en Eurobirdwatch 2 op zondag 18 oktober) voeren we er ludieke actie en nodigen we iedereen en de pers uit om zich ter plaatse te komen vergewissen van de indrukwekkende vogeltrek op deze plek die hier hopelijk nog lang op groen licht mag rekenen. Daarbij is een ruime aanwezigheid van oude en jonge trektellers meer dan wenselijk. Trek dus je tellerschouwen aan en kom die dagen zeker mee tellen! Meer info is kort voordien op onze blog te vinden.

Wat we ook graag samen met u willen doen is de Ardea-activiteitscurve weer doen pieken. Gemondmaskerd en afstandhoudend zullen we u daarom de komende maanden weer enkele grand-cru vogelexcursies voorschotelen (Oostkustpolders, Doelpolders, Westkapelle,...). Atlasproject- en watervogeltellingen worden heropgestart, wie wil kan er aan meewerken. Als kers op de taart van een watervogelrijke herfst serveren we een heerlijke lezing van dé meeuwen-deskundige Eric Stienen (een beetje de Marc Van Ranst van de zeevogels). Ondertussen werken we aan een hartverwarmend en boeiend nieuw voorjaarsprogramma dat als een natuurlijk vaccin zal werken en alle gele, oranje en rode code-ellende zal wegspoelen. Iets om alvast naar uit te kijken, al blijft alles onder voorbehoud van... Samen met u en alle deskundigen zijn we dus voorzichtig hoopvol op weg naar een duurzame code groen!

namens het hele ARDEA-kernteam,

Joris Van Reusel

Behaag...natuurlijk 2020

Zorg ook jij voor meer biodiversiteit in je tuin ?

een actie van Natuurpunt, de Milieuraad en het gemeentebestuur

Natuurlijk "behagen"

Reeds vele jaren promoten we streekeigen groen omdat deze soorten aangepast zijn aan onze omgeving en minder onderhevig zijn aan plagen en ziektes. Bovendien help je hiermee de lokale biodiversiteit vooruit want een aantal pakketten zijn speciaal geselecteerd om vlinders of andere nuttige insecten aan te trekken. Nieuw dit jaar is het aanbod van een ligusterhaag, een prima alternatief voor de geplaagde buxushaag. De geselecteerde fruitboomsoorten en -rassen zorgen voor een mooie bloei in het voorjaar en zijn erg aantrekkelijk voor lokale bijen en hommels. Door de groepsaankoop (34 gemeenten doen mee) kunnen we de pakketten aan een gunstige prijs aanbieden. Bovendien krijg je bij het afhalen van de pakketten een plant- en onderhoudsbrochure mee.

Hoe bestellen en afhalen?

Alle inwoners van Hove, Edegem, Wilrijk en omgeving, kunnen plantpakketten of bomen bestellen tot ten laatste op 31 oktober en deze pakketten afhalen op 28 november. Je kan bestellen via het elektronische bestelformulier dat je kan terugvinden op www.behaag-antwerpen.be/. Enkel voor de gemeente Edegem kan je het bestelformulier ook op het gemeentehuis afhalen en invullen.

Gemeente	Bestellen tot 31 oktober	Afhalen op 28 november	Contact
Hove	via www.behaag-antwerpen.be	13-15 u. - gemeentelijke werf Fazantenlaan, Hove	milieu@hove.be natuurpunt.zuidrand@gmail.com
Edegem	via www.behaag-antwerpen.be of gemeentebestuur Edegem, dienst ROM, Gemeenteplein 1	10-12 u. - Hangar 42 Vestinglaan, parking Fort 5	duurzaamheid@edegem.be
Wilrijk + alle geïnteresseerden ongeacht locatie	via www.behaag-antwerpen.be	9-12 u. - Fort 7 Legerstraat 40, Wilrijk	natuurpunt.zuidrand@gmail.com

Welke haagpakketten bieden we je aan?

Er worden 13 verschillende pakketten aangeboden. Het plantgoed van de pakketten is tussen 80 en 100 cm hoog. Enkel de Taxus is kleiner.

Pakket 1: Houtkant voor 20 x 2 m Prijs: 11 euro

Wie over voldoende ruimte beschikt, kan een houtkant aanplanten. Het onderhoud is beperkt tot een kapbeurt om de 5 à 10 jaar.

2 planten per soort (6): *Zomereik, Haagbeuk, Winterlinde, Zoete kers, Vogelkers, Lijsterbes*.

Pakket 2: Houtkant voor natte en moeilijke gronden voor 20 x 2 m Prijs: 10 euro

Voorwaarden als pakket 1, maar met soorten voor een vochtige bodem.

6 Soorten, 2 planten ieder: *Zwarte els, Grauwe wilg, Schietwilg, Boswilg, Gelderse roos, Hazelaar*.

Pakket 3: Geschoren doornloze haag voor 8 m Prijs: 22 euro

Een echte omheininghaag die best 2x per jaar wordt gesnoeid in de gewenste vorm.

6 soorten, 4 planten per soort: *Wilde liguster, Veldesdoorn, Fladderiep, Rode kornoelje, Haagbeuk, Gelderse roos*.

Pakket 4: Doornhaag voor 8 m Prijs: 22 euro

Ondoordringbare haag, ideaal als afscherming. Minimaal onderhoud voor bloem- en vruchtvorming.

4 soorten, 6 stuks ieder: *Sleedoorn, Eénstijlige meidoorn, Egelantier, Hondсроos*.

Pakket 5: Bloesem- en bessenhaag voor 8 m Prijs: 22 euro

Een gemengd pakket met bloeiende en bessendragende struiken. Om de 2 j. snoeien en bloei en vruchten zijn gegarandeerd.

6 soorten, 4 planten per soort: *Sleedoorn, Eénstijlige meidoorn, Gelderse roos, Gele kornoelje, Sporkehout, Wilde kardinaalsmuts*.

Pakket 6: Veldesdoornhaag voor 6m Prijs: 23 euro

Haag bestaande uit één plantensoort, geschikt als tuinafstering. Ondanks de naam heeft deze haag geen doornen. De Veldesdoorn of Spaanse aak heeft een fijn blad met opvallende herfstkleur. 25 planten: *Veldesdoorn*

Pakket 7: Meidoornhaag goed voor 6 m Prijs: 23 euro

Doornige mooi bloeiende haag bestaande uit één plantensoort, geschikt als tuinafstering. De witte bloemen worden bezocht door veel insecten en de rode bessen gegeten door allerlei vogelsoorten. 25 planten *Eénstijlige meidoorn*

Pakket 8: Bijenbosje (2-4 m) Prijs: 11 euro

Een bosje waarbij vooral aan nectar- en pollenopbrengst werd gedacht voor onze wilde bijen.

6 soorten, 2 planten per soort *Egelantier, Hondсроos, Sporkehout, Veldesdoorn, Wilde liguster, Zoete kers*.

Pakket 9: Vogelbosje, minipakketje ! Prijs: 5 euro

Bedoeld voor wie geen haag wenst te planten, maar een hoekje vrij heeft voor een klein bosje, een ideaal nestplaatsje voor vogels in de tuin. 5 soorten, 1 plant ieder *Kardinaalsmuts, Eénstijlige meidoorn, Gelderse roos, Rode kornoelje, Sporkehout*.

Pakket 10: Taxushaag (2,5 m) Prijs: 8,5 euro

De Taxus is een naaldboom die goed maar (zeer) traag groeit op zonnige tot beschaduwde plaatsen. De planten zijn 40 tot 60 cm hoog. Een taxushaag is onze enige streekeigen haagsoort die 's winters groen blijft. Taxus staat de laatste jaren in de belangstelling wegens zijn kostbare inhoudsstof baccatine die gebruikt wordt voor de aanmaak van kankerbestrijdende medicijnen. Hij is wel giftig. 5 planten.

Pakket 11: Haagbeukenhaag voor 6,25 m Prijs: 22 euro

Bekende boerenerfhaag, wordt meestal op een hoogte van ongeveer 1,5 m geschoren, voor en na de zomer.

Niet te verwarren met de beukenhaag. Deze haag is een echte aanrader en houdt haar blad tot aan de winter. 25 planten.

Pakket 12: Beukenhaag voor 6,25 m Prijs: 25 euro

Het gaat hier om de natuurlijke groene variant want de cultuurvariëteit "Rode beuk" bieden we niet aan. 25 planten.

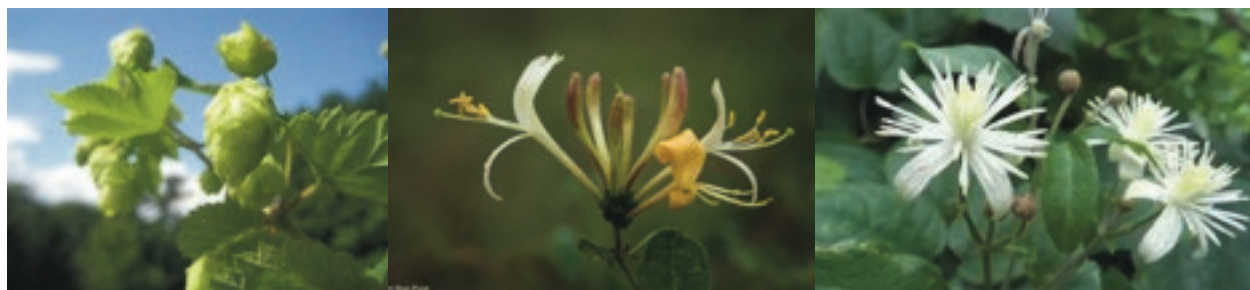
Pakket 13: Ligusterhaag, goed voor 6,25 m Prijs: 23 euro

Liguster is een mooie haagplant die vroeger meer te zien was. Vogels zijn er gek op vanwege de beschutting, en de besjes. Liguster groeit vrij snel en dient dus meermaals per jaar gesnoeid. Dit kan makkelijk in elke gewenste vorm. Het is dus een goede plant om Buxus te vervangen. 25 planten.

Individuele klimplanten Prijs: 5 euro/stuk

Klimplanten zijn helemaal in. Ze groeien en bloeien tegen muren, schuttingen en hekwerken. Klimplanten "wortelen" (gelukkig) niet in de muur.

Je kan kiezen tussen 3 soorten: *Hop*, *Wilde kamperfoelie* of *Bosrank*.

Knotwilg Prijs: 4 euro

Een mooie Knotwilg bekomt u door het aanplanten van een knotwilgpoot. De knotwilgpoten, die te koop worden aangeboden tijdens Behaag... natuurlijk, worden lokaal geoogst. Een knotwilgpoot is ongeveer 2,50 m lang en heeft een doormeter van 4 tot 8 cm. Hij wordt ongeveer 60 cm diep geplant en groeit uit tot een volwaardige Knotwilg. Je kan hoogte en kruingrootte zelf bepalen door de snoei.

Fruitbomen Prijs: 24 euro

De aangeboden fruitbomen zijn de halfstamversie en ze hebben een stamomtrek van 8 à 10 cm op 1 m hoogte. Er wordt steeds een steunpaal meegeleverd. De aangeboden soorten zijn allen zelfbestuivend, maar kruisbestuiving met soorten die in de buurt staan, levert een betere oogst op. Zie voor meer info bij www.fruitbomen.net/bestuiving

Pruim 'Belle de Louvain'

Deze pruimensoort houdt van een standplaats in volle zon en bloeit in april met geurende witte bloemen die veel bijen en vlinders aantrekken.

Kers 'Lapins'

Bloeit in april met mooie, witte bloesems, ideaal voor wilde en honingbijen. Deze variëteit is zelfbestuivend. De kersen smaken heerlijk en zijn ook geschikt om er confituur van te maken. Tijdens de herfst kleurt het blad rood tot oranje-rood.

Appel 'Elstar'

Deze bloeit van midden mei tot begin juni, met een zee van licht geurende, lichtroze bloesems. De soort is deels zelfbestuivend. Voor een extra goede opbrengst is de aanwezigheid van een goede bestuiver in de omgeving nodig. Een zomer- en een wintersnoei is een aanrader voor deze soort.

Peer 'Doyenné du Comice'

Deze perenboom bloeit van eind april tot half mei met witte bloesems, ontlukend uit rozerode bloemknoppen. De soort kan zichzelf bestuiven, maar een kruisbestuiving met andere soorten geeft meer en betere vruchten.

Bijenhotel Prijs: 22 euro

Wilde bijen zijn prima bestuivers van fruitbomen, heggen en wilde planten. Maar ze hebben het erg moeilijk door ziektes, pesticiden en een monotoon landschap waar er weinig nectar en stuifmeel te vinden is. We bieden je dan ook een bijenhotel te koop aan. Hang het al vanaf de winter op een zonnige plaats in je tuin op het zuiden gericht. De bijenhotelletjes worden gemaakt door Den Atelier in Niel, een arbeidszorgcentrum voor mensen, die omwille van een arbeidsbeperking, niet terecht kunnen in de gewone tewerkstelling.

Den Atelier is een project van vzw Pegode: www.pegode.be

Opinierubriek: heb je een mening of wil je een verhaal kwijt; dan bieden we je hier een platform.

Honingbijkasten in natuurgebieden: geen probleem..... of toch liever niet ?

(door Jos Daniels)

Natuurpunt adviseert om geen honingbijkasten toe te laten in natuurgebieden omwille van de mogelijke voedselconcurrentie tussen gedomesticeerde honingbijen en wilde bijen. Daarin staat Natuurpunt niet alleen. Ook natuurorganisaties in de ons omringende landen geven een gelijkaardige aanbeveling. Toch plaatst een imker al enkele jaren bijenkasten in het natuurreservaat van Fort 7. Met deze bijdrage pleit ik voor een heroverweging van deze toelating.

Wilde bijen leven, in tegenstelling tot honingbijen, solitair. Het overgrote deel nestelt in de grond. Enkele soorten maken hun nest in holle stengels en in oude kevergangen in dood hout. In haar nestlocatie bouwt het vrouwtje meerdere celletjes die ze elk apart opvult met een voorraadje van stuifmeel en een beetje nectar. Op dit stuifmeelbroodje legt ze een eitje, een twintigtal in totaal. Na ruim een maand heeft het wijfje al haar energie opgebruikt en sterft ze. In enkele dagen ontwikkelt het eitje zich tot een larve die zich volvreet met het stuifmeel dat ze tot haar beschikking heeft. Pas het jaar nadien is de cirkel rond en verlaat de volledig ontwikkelde bij haar nestcel.

Het tekort aan bloemen vormt in ons floraal sterk verarmd Vlaanderen een probleem voor zowel wilde bijen als honingbijen. Natuurgebieden zijn vaak de enige plaatsen waar stuifmeel en nectar nog in voldoende mate voorhanden zijn. Imkers dringen er daarom bij natuurverenigingen op aan om hun kasten te mogen plaatsen in natuurreservaten. Vaak wordt dan verwezen naar het ecologisch belang van honingbijen omwille van hun bestuivingsactiviteit en daarmee samenhangend hun belang voor de biodiversiteit in de natuur.

Dan rijst meteen de vraag of het inderdaad zo is dat wilde bloemen geheel of gedeeltelijk afhankelijk zijn van honingbijen voor hun bevruchting. De Nederlanders Pieter Dijkstra en Minjun Kwak onderzochten in 2007 aan de hand van bloembezoekgegevens het nut van de honingbij voor 498 wilde plantensoorten. Geen enkele plant, zo bleek, is voor zijn bevruchting van honingbijen afhankelijk. De betekenis van de honingbij voor de wilde flora in Nederland is volgens hun analyse minimaal tot nihil. In 2008 volgt een gelijksoortig onderzoek in Vlaanderen door het INBO onder leiding van Dries Laget en Tim Adriaens waarbij meer dan 950 wilde planten worden onderzocht. Zij zijn voorzichtig (er zaten ook imkers in de onderzoeksgroep) en komen tot de conclusie dat "honingbijen als pollinatoren van wilde planten veel minder belangrijk zijn dan algemeen werd aangenomen". Meer recent is aangetoond dat honingbijen zelfs een negatieve impact kunnen hebben op het ecologisch netwerk. Spaanse biologen (Alfredo Valido, María C. Rodríguez : publicatie 18 maart 2019) deden drie jaar lang veldonderzoek op de Teide-hoogvlakte van het eiland Tenerife. Hun besluit : "Honingbijen hebben in dit natuurgebied een aantoonbaar negatief effect op wilde bijen. Ook de planten lijden onder een teveel aan honingbijen". Hierbij past een kanttekening. Een aantal wilde bijensoorten heeft een co-evolutie van duizenden tot miljoenen jaren met bepaalde planten. Hierdoor zijn ze in hun interactie optimaal op elkaar afgestemd. Wanneer nu de bevruchting gebeurt door een honingbij die deze specifieke adaptatie aan die bepaalde plant niet heeft dan gebeurt de bevruchting gebrekkig. Het gevolg is dat het aantal zaden zowel als de kwaliteit ervan significant minder is.

Onderzoeksgegevens wereldwijd wijzen zonder uitzondering in dezelfde richting : honingbijen zijn belangrijke bestuivers van voedselgewassen maar

hebben met natuurbehoud niets te maken. Het zijn in feite hoevedieren, net als kippen, varkens en runderen.

Voedselcompetitie tussen honingbijen en wilde bijen is de belangrijkste reden om honingbijen te weren uit natuurreservaten. Honingbijen leven in grote volken en worden op alle vlakken verzorgd door imkers, waardoor ze een 'oneerlijke' uitgangspositie hebben ten opzichte van wilde bestuivers. In veel landen is daar onderzoek naar gedaan en de resultaten zijn eensluidend. In ons bloemenarme landschap is het voor wilde bijen onmogelijk op te boksen tegen de uitermate "professionele" nectar- en stuifmeelverzamelende honingbijen. Honingbijen zijn generalisten. Dit betekent dat er weinig bloemen zijn waarop ze niet vliegen. Zo verzamelt een doorsnee bijenvolk (ca. 50.000 individuen) in de lente en de zomer een hoeveelheid stuifmeel waarmee anders ongeveer 110.000 nakomelingen van een gemiddelde wilde bijensoort kunnen worden gevoed (Cane & Tepedino 2017). Zeker de gespecialiseerde soorten wilde bijen waarvan de larven voor hun ontwikkeling afhankelijk zijn van het stuifmeel van specifieke drachtplanten lijden onder de alomtegenwoordige concurrentie van honingbijen. Dertig procent van de inheemse wilde bijenfauna behoort tot deze groep. Als hun essentiële voedingsbronnen al zijn leeggeplunderd door honingbijen kan het voor hen problematisch worden. Om maar één voorbeeld te noemen: de Kattenstaartdikpootbij waarvan de larven uitsluitend kunnen overleven op het stuifmeel van de Grote kattenstaart. Om één nestcelletje van voldoende stuifmeel te voorzien heeft een Kattenstaartdikpootbij een bepaald aantal bloemen van de Grote kattenstaart nodig. Het is een plant die op het Fort beperkt voorkomt en die ook gretig door honingbijen wordt bezocht. In tegenstelling tot nectar dat door de plant continu wordt aangemaakt geldt voor stuifmeel: op is op. In de wedijver om het stuifmeel is de wilde bij versus de honingbij altijd de verliezer. Dit betekent concreet voor Fort 7, waar thans één bijenkast is geplaatst, dat de kattenstaartdikpoot, of welke wilde bij dan ook, moet opboksen tegen vijftientig- à dertigduizend honingbijen. Voeg daar nog aan toe de duizenden honingbijen afkomstig uit bijenkasten in een straal van enkele kilometers rond het Fort die onuitgenodigd mee aanschuiven aan tafel. Op zoek naar goede foerageergebieden kan een honingbij immers zonder probleem 6 à 7 km. overbruggen. Wilde bijen daarentegen blijven het liefst zo dicht mogelijk bij huis. De meeste soorten vliegen gemiddeld slechts 200 à 300 meter ver. De kleinere soorten verwijderen zich zelfs maar enkele tientallen meters van hun nest. Dit betekent dat in geval van voedselconcurrentie ze nauwelijks of niet naar andere voedselbronnen kunnen uitwijken. Met als gevolg een sterke reductie van het aantal nakomelingen. Niet alleen de beschikbaarheid van stuifmeel en nectar speelt hierbij een rol. Een sporadisch tekort aan goede nestgelegenheid en een te grote afstand tussen voedselbronnen en nestplaats zijn mogelijk andere negatief inwerkende factoren op het broedsucces.

Het is niet de honingbij die we als natuurvereniging bepaalde faciliteiten moeten verlenen. Onze absolute prioriteit moet liggen bij de wilde bij waarvan meer dan vijftig procent van de soorten zich in de gevarenzone bevindt. Laat ons daarom onze wilde bijen alle mogelijke kansen geven. En ze het niet nog moeilijker maken door ze in hun zoektocht naar stuifmeel en nectar in concurrentie te laten treden met honingbijen.

Reactie van het bestuur

Bovenstaand artikel van Jos Daniels levert een mooie educatieve bijdrage rond de problematiek "wilde" versus "honingbijen" maar eindigt wel in een giftig angeltje vonden wij. Hij roept in dit artikel op om de honingbijkorf op Fort 7, ons erkend natuurreservaat te Wilrijk, te verwijderen wegens de concurrentie en het gevaar voor de wilde bijen. Natuurbeheer en educatie zijn twee van de 4 speerpunten waarvoor Natuurpunt staat (de overige twee zijn natuurstudie en beleid) en zeker en vast ook onze afdeling. Natuurlijk stellen wij als afdeling een goede bescherming van de wilde bij voorop, maar ook voor de educatieve aspecten van de imker t.o.v. het bezoekende publiek, hebben we aandacht. Dus trokken we met dit dilemma naar natuurpunt studie, staatsbosbeheer (die erg veel praktische ervaring hebben hiermee) en naar het departement biologie van de universiteit Gent, voor advies. Allen bevestigden, zonder discussie, dat er onder gegeven omstandigheden voedselconcurrentie is tussen wilde en honingbijen. Wilde bijen staan (evenals honingbijen) onder sterke stress waarvan het verschralende landschap door ééntonige teelten oorzaak numero uno is en dat ook ziekten de laatste tijd stevig huishouden. De belangrijkheid en rol van recente pesticiden is minder duidelijk. Vraag is natuurlijk wat zijn de gegeven omstandigheden in ons geval voor het Fort. Uiterst belangrijk is dat er voldoende en gedifferentieerd voedselaanbod is en dat er zeker geen overdruk van de honingbij ontstaat. Toen we het type biotoop van Fort 7 beschreven, dat samen met het Schoonselhof een kleine 100 ha beslaat, en het hier over 2 en de laatste tijd zelfs 1 relatief kleine korf gaat... kregen we van één van de actoren als vraag, 'bedoel je misschien 20 kasten?' Dit is dus precies het belangrijke punt. Die ene kast heeft een educatieve meerwaarde zonder echt voor enige overdruk te zorgen op het domein zodat we zowel beheer als educatie op een afgewogen wijze aan bod kunnen laten komen. We blijven in onze beheerplanning ten volle en actief inzetten op een grote variatie aan microbiotopen waarbij we een grote biologische diversiteit nastreven. Hiervan profiteert de wilde bij ten volle wat een veel grotere (positieve) impact heeft dan de voedselconcurrentie. Zo helpen we dus éénieder vooruit.

Met deze coronacrisis was het vrij kalm en stil op het domein. Het went maar moeilijk ! Toch valt er een en ander te melden.

Zo werd op 16 mei de Groenling gespot, een vinkensoort die we maar heel af en toe op het reservaat aantreffen.

In de broedperiode wordt aan onze rietkraag stevast geluisterd of de Kleine karekiet niet aanwezig is en op 22 mei was het zover, zijn typisch geluid werd gehoord maar tot een broedgeval is het niet gekomen . . . misschien volgend jaar ?

Diezelfde dag werden we verrast door een rondzwemmende Bergeend met 12 jongen. Jammer genoeg verdwenen moeder en alle jongen kort daarop. Een raadsel waarheen ze vertrokken !

Een van tak tot tak rondvliegende Staartmees verraste ons op 26 mei en rond deze periode vlogen minstens 2 jonge Bosuilen rond en deze konden zelfs gefilmd worden.

Een koppel Kuifeenden zwom begin juni op het vestingwater en heeft met succes gebroed, want op 2 juli zwom moeder Kuifeend met een toom van 7 jongen in het gedeelte tussen de rietkraag en kijkpunt "flessenhals".

Goed nieuws is dat er een nieuwe rietkraag aan het uitbreiden is aan het gedeelte " Ground Zero " (een plaatsaanduiding van de beheerploeg) en op 13 juni werd hier de Bosrietzanger gespot door enkele kenners ! Het is een begin en het kan alleen maar beter worden !

Ons leslokaal de IJsvogel opgeknapt !

Ons leslokaal de IJsvogel op Fort 7 te Wilrijk, is ondertussen reeds 25 jaar oud en werd al die jaren veelvuldig gebruikt. Tijd dus voor een opknapbeurt in de frisse kleuren van het Natuurpunt logo, wit en fris groen. Het geheel oogt nu veel strakker en vooral veel lichter waardoor de ruimte beter tot zijn recht komt, zeker voor het volgen van cursussen of vergaderingen.

Bijgaande foto geeft een kijk op de vernieuwde ruimte met in de rechterhoek een zicht op de mini-natuurwetjes-tentoonstelling die met de regelmaat van een klok, en aangepast aan het seizoen, verzorgd wordt door Yvonne Waeterschoot.

Zoals op vele plaatsen werden ook deze zomer weinig dagvlinders gezien in de open gedeelten van het reservaat. Maar in de eerste decade van augustus werd de Spaanse vlag (een mooie dagactieve nachtvlinder) verschillende keren opgemerkt ! In de eerste decade van augustus was een groot deel van het plantenkleeft gans verdord door de verzengende hitte. Wordt dit het nieuwe normaal ?

Iets gans anders. In de periode tussen 29 juni en 2 juli werden in de historische gebouwen van het fort weer opnamen gemaakt voor het populaire jeugdprogramma "Nachtwacht". Het begeleiden van de opnamen gebeurde door Maurice en Floris van de beheerploeg.

Een speciale vermelding betreft ook het volledig vernieuwde infoplan. Het oude plan had zijn beste tijd gehad en ons medelid Wim Jouret ontwierp en schilderde een nieuwe versie, waarvoor dank !

Dit was in een notendop het "reilen en zeilen" van het reservaat in de late lente en zomerperiode.

Schoenen TORFS heeft 1 baanwinkel in onze afdeling te Edegem op de Mechelsesteenweg (nr. 186). Als je de papieren draagtas aan de kassa weigert ten voordele van het milieu, dan stopt schoenen TORFS onmiddellijk 0,15 euro in een nestkast ter plaatse ten voordele van de natuur. De winkel van Edegem steunt hiermede het reservatenfonds.

Schoenen met naam www.torfs.be

Bovendien krijg je als lid van Natuurpunt steeds 10 % onmiddellijke korting aan de kassa bij de aankoop van een paar nieuwe schoenen. De enige voorwaarde is je lidkaart laten zien en een paar oude schoenen meebrengen. Ook de opbrengst van de oude schoenen gaat naar een goed doel, een aantal ontwikkelingsprojecten in Afrika.

Broek van Blaasveld

5/7/2020 - 15 dins.

Gids/Leiding: Lucy de Nave

Verslag: Tuur Wuyts

Deze afdelingsuitstap was de eerste na de langdurige coronaperikelen ! Het weer leek eerder op een oktoberdag, fel overtrokken en zeer winderig en fris maar de deelnemers zagen het wel zitten. Na een verwelkomingswoord aan het infobord schetste Lucy in het kort de geschiedenis van het ontstaan van dit gebied, waar vroeger aan turfwinning werd gedaan. En nu . . . op stap ! Op de verschillende vijvers opvallend veel Gele plomp. Engelwortel is niet zo algemeen en we vonden er 1 flink uit de kluiten gewassen exemplaar van. Moerasspirea stond in volle bloei maar Valeriaan was hier reeds over zijn hoogtepunt en Koninginnekruid moest nog aan z'n bloeiperiode beginnen. Egelboterbloem werd genoteerd. Ook twee mooie plekken met Slangenwortel maar zonder bloemen of vruchten. Walters' speurend oog vond nog een zeldzame vertegenwoordiger van de Aronskelkfamilie nl. Kalmoes aan der rand van een vijver. Iets verder in een gracht, Grote egelskop. Een groep klimmende planten met mooie lila bloemen is het Bont kroonkruid, deze soort komt uit Midden – en Zuid Europa. Tenslotte vermeld ik nog Bosbies. Wat vogels betreft, heel wat Meerkoeten. Sommige nog bezig met bouwen of herstellen van hun nest voor een 2e broedsel. Futen zijn ook met ver-

schillende koppels aanwezig op het domein. Voor enige spanning zorgde een IJsvogel die vanop een dode tak op een eilandje, herhaaldelijk het water indook. Buizerd liet zich even zien met een Kraai achter zijn veren. Dank zij libellenspecialist Johan De Volder, die zijn libellenvangnet bij had, konden wij Kleine rood-oogjuffer, Lantaarntje, Vuurlibel en Blauwe breedscheenjuffer van dichtbij bekijken. Aan de overgang tussen hooiland en rietkraag kon Gaffelwaterjuffer verschalkt worden. Deze libel wordt nog maar recent in ons land aangetroffen en dit ingevolge de klimaatwijziging, want het is een zuidelijke soort. Na twee uur en half waren we terug aan het vertrekpunt. Bedankt Lucy voor het organiseren, voorbereiden en gidsen/leiden van deze uitstap.

Bosreservaat Coolhem te Kalfort – Puurs

26/7/2020 - 16 dins.

Gids: Joost Dewyspelaere

Leiding: Lucy de Nave

Verslag: Tuur Wuyts

Het domein Hof van Coolhem, ooit eigendom van de Cisterciënzers uit Hemiksem bestaat uit twee delen. Een openbaar gedeelte van 13,7 ha met park, educatieve delen en taverne - restaurant dat behoort aan de gemeente Puurs en een bosreservaat van 78 ha dat eigendom is van het Agentschap voor Natuur en Bos. Dit deel is niet vrij toegankelijk en er zijn proefvlakken die door het INBO (Instituut voor Natuur en Bosonderzoek) opgevolgd worden. Na een uitleg over

de verre en nabije geschiedenis en uitbating van het domein, loodste de gids ons mee door dreven, broekbossen, rietvelden en hooilanden. Grote delen zijn aangelegd met "rabatten" of grachten en opgehoogde delen omdat het in regenrijke winters grotendeels onder water staat. Slechts één van de hooilanden was nog niet gemaaid en daar troffen we o.a. Egelboterbloem, Wilde bertram, Watermunt, Wolfspoot, Brunel en Blauw glidkruid. In sommige grachten groeit Waterviolier maar niet overvloedig. Moerasvaren is een plant die z.z. (Zeer Zeldzaam) is in Vlaanderen maar die hier voorkomt in de broekbossen. Joost toonde ons ook één mooi ex. Tongvaren die hier echter atypisch is ! Vogels hebben we praktisch niet gezien of gehoord maar toch komen hier alle inheemse spechtensoorten voor. Havik, Buizerd, Wespandief en Boomvalk broeden en jagen hier. De Bosuil laat zich hier s' nachts horen. Voor reeën is Coolhem een ideaal gebied en sommigen zouden zich 's morgens zelfs tussen de schapen mengen in het andere gedeelte! Het was een afwisselende tocht in dit deel van Klein Brabant. Joost werd dan ook door Lucy hartelijk bedankt voor deze rondleiding ! Bij het verlaten van het reservaat-gedeelte troffen we in het parkgedeelte vrij veel Pokemonzoekers aan. Zo ziet U maar dat het domein voor elk wat wils heeft !

DE WINKEL VERREKIKKERS TELESCOPEN NACHTKIKKERS STATIEVEN MICROSCOPEN DIVERSEN CONTACT

✓ 40 JAAR EXPERTISE ✓ OFFICIËLE PARTNER NATUURPUNT ✓ RUIM ASSORTIMENT ✓ 30 JAAR GARANTIE

ONTDEK DE NATUUR
ZOALS ZE ECHT IS

SIGHTS OF NATURE
Vlamingveld 89
8490 Jabbeke, Belgium
T: +32 (0)50 31 50 01
T: +32 (0)50 31 68 47
son@deputter.com

foto's p.19: Boomkijkers

foto p.20: Roodborstje

Kalender * inschrijven noodzakelijk

- 4 oktober: Meerdaalwoud te Nethen
- 10 oktober: historische rondleiding fort 7
- *11 oktober: Oostkustpolders
- 11 oktober: kindervandeling Uilenbos
- *25 oktober: zeetrekten Westkapelle
- 25 oktober: paddenstoelentocht Schilde
- 25 oktober: historische rondleiding fort 7
- 7 november: historische rondleiding fort 7
- 7 november: Doelpolder
- 14 november: telling Halsbandparkieten
- 22 november: historische rondleiding fort 7
- 26 november: lezing meeuwenonderzoek
- 6 december: historische rondleiding fort 7
- 13 december: Vriezeganzen
- 20 december: historische rondleiding fort 7
- 21 december: Winterzonnewende
- 2 januari: nieuwjaarswandeling fort 7
- 3 januari: historische rondleiding fort 7
- 16 januari: natuurwerkdag Uilenbos
- 16 januari: historische rondleiding fort 7
- 16 januari: winteravond
- 24 januari: jenevertocht 2.0
- 30 januari: vleermuizen telling
- 31 januari: historische rondleiding fort 7

Teksten voor het volgend nummer graag tegen 24 november